

Lohkonahakka

Rutskinn

Xylobolus frustulatus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lohkonahakan monivuotinen itiöemä on alustanmyötäinen tai harvoin kapea lakki on tylpästi ulkoneva. Alustanmyötäinen osa on puumaisen kova ja 1,5–2 mm paksu. Itiöemän tummanruskea yläpinta on vyöhykkeinen. Alapinnan reuna on selvä ja alustasta koholla, nuorena vaaleanruskea, vanhana usein sikarinruskea. Nuorena maitokahvin värinen itiölava muuttuu vanhetessaan harmahtavan okran väriseksi. Itiölava on aluksi sileä, mutta halkeilee vanhemmiten ja kuivana mosaiikkimaisesti. Yksittäiset palaset ovat alapinnaltaan tummanruskeita ja hyvin löyhästi puussa kiinni.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lohkonahakka kasvaa aina tammissa, yleensä maahan pudonneissa suurissa tammen oksissa ja kaatuneissa puissa, mutta voi kasvaa myös kuolevissa, osaksi kuoettomissa tammissa. Jos puita on sahattu, kasvavat itiöemät herkästi sahauspintaan, mutta normaalisti rungon ala- ja sivupinnoille. Kasvupaikat ovat yleensä tammilehdoissa. Lohkonahakkaa on tavattu vain Suomen Lounais-rannikolla ja Ahvenanmaalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Suomessa levinneisyytensä pohjoisrajoilla kasvava lohkonahakka on uhanalainen vanhojen luonnontilaisten tammimetsien ja lahoppuun vähäisyyden takia. Lajia uhkaavat kookkaiden tammien ja lahoppuun väheneminen. Lohkonahakan nykyiset tunnetut kasvupaikat on yhtä lukuun ottamatta suojeltu.

Hoitosuositukset

Lohkonahakan kasvupaikalla ja sen lähiympäristössä tulisi säästää tammet, myös huonokuntoiset ja kuolleet puut sekä maahan pudonneet oksat. Mikäli huonokuntoisuutensa takia turvallisuusriskin muodostavia puita kaadetaan tai karsitaan, tulisi oksat ja rungot jättää lähistölle lohkonahakan kasvu-alustaksi.

Lähteet

Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.

Kotiranta, H. Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009: Aphyllophoroid fungi of Finland. A check-list with ecology, distribution and threat categories. – Norrlinia 19:1-223.

Kuva: Panu Kunttu